

LANDSCHAPS KRANT

12

SEPTEMBER 2013

Deze landschapskrant van het Regionaal Landschap Zuid-Hageland wordt gratis verspreid in de gemeenten Boutersem, Geetbets, Glabbeek, Hoegaarden, Kortenaken, Landen, Linter, Tienen en Zoutleeuw. Ze wordt gedrukt met de financiële steun van deze gemeenten, de provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Overheid.

> Getevallei in Geetbets

INHOUDSTAFEL

Riviervalleien	01
Sapmobiel	01
Koesterrubriek – nieuws uit de regio	02
Open Monumentendag	03
Fruitig Zoutleeuw	03
Proef je streek	04
Korte berichten	04
Herken de plek	04

> Weidebeekjuffer
© Jordi Strijdhorst / Buiten-Beeld

BIODIVERSITEIT IN DE KIJKER

Riviervalleien

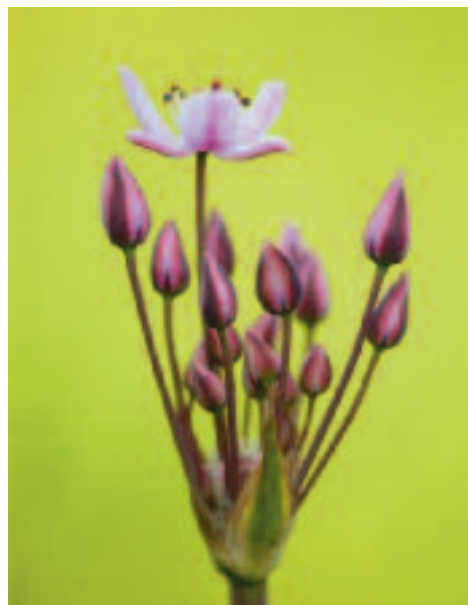
Het werkingsgebied van Regionaal Landschap Zuid-Hageland wordt doorsneden door twee bruisende blauwe aders: de Gete en de Velpe. De Velpe loopt vanuit droog Haspengouw het Hageland binnen. De Gete vormt dan weer de overgang tussen het Hageland en vochtig Haspengouw.

Vochtige en drogere graslanden omzomen de **Velpe**. De brede vallei is meestal begrensd door open akkerbouwgebieden, de nattere vallei-gronden zijn voornamelijk weilanden. Typerend

zijn ook de bossen met een wisselende grootte en samenstelling.

De **Getevallei** wordt op haar beurt gekenmerkt door een ruigere natuur met natte graslanden onder invloed van kalkrijke kwel, graslanden op hellingsgronden, brongebieden, oude loofbossen, hoogstamboomgaarden en kleine landschapselementen, zoals holle wegen en poelen.

> Zwanebloem, koesterbuur van Geetbets © Nico Van Kappel / Buiten-Beeld

BESTE LEZER

Na een mooie zomer, die bij momenten zelfs tropische trekjes had, maken we ons klaar voor een warme herfst, waarin de opbrengsten van akkers en boomgaarden worden vergaard. Dit najaar staan er weer heel wat activiteiten op het programma. Zo komt de sapmobiel langs in Boutersem en kan je op 6 oktober terecht in het Vinne voor ons najaarsevenement. Dit jaar zal het een bijzondere editie van Fruitig Hageland worden, in samenwerking met onze collega's van het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren en Natuurpunt. In november start opnieuw het plantseizoen, waarna de streek weer heel wat hagen, houtkanten en boomgaarden rijker zal zijn. Wist je trouwens dat twee mooie riviervalleien onze streek op de kaart zetten? Water speelt een belangrijke rol in onze natuur. Want water brengt groen en leven.

Veel leesplezier,
Marc Wijnants,
voorzitter Regionaal Landschap Zuid-Hageland

SAPMOBIEL OPNIEUW TE GAST IN ZUID-HAGELAND

Jouw appels in de sapmobiel?

Vrijdag 27 en zaterdag 28 september - Boutersem (gemeenteloods naast bib)

Voor het vijfde jaar op rij nodigen we de sapmobiel uit in onze regio. Het is een fruitpersmachine die gemonteerd staat op een grote aanhangwagen. Hij perst in een mum van tijd jouw hoogstamappels tot een vitaminerijk sapje.

Stap 1: inschrijving

Je neemt contact op met RLZH op 016 81 52 77 of info@rlzh.be, dagelijks tussen 9u en 17u. Daar zeg je op welke datum en welk uur je graag zou langskomen.

Stap 2: sap persen

Je zorgt dat je ruim op tijd op de afgesproken locatie aankomt met jouw fruit (min 75 kg). Valfruit en fruit met aantastingen vormen geen probleem zolang ze niet overrijp, rot of beschimmeld zijn. Een persbeurt duurt gemiddeld 20 minuutjes.

Stap 3: betaling

De prijs van de fruitverwerking per 5 liter box bedraagt 5,5 euro, per 3 liter box 3,9 euro en wordt ter plaatse contant betaald aan Brecht Porreye, de uitbater van de sapmobiel.

Passen deze data niet? Surf dan naar www.rlzh.be voor andere mogelijkheden.

De
hele dag!
Telkens van
9 tot 17u.

Je hebt meer burenen dan je denkt

Iedereen kan een handje toesteken om onze koesterburenen te helpen. Dit zijn plant- of diersoorten die best wat hulp kunnen gebruiken om te overleven in onze regio. We zetten ter inspiratie enkele mooie voorbeelden van gemeenten, verenigingen, scholen of burgers in de kijker.

> Leerlingen helpen de wilde bijen in Kortenaak

> © Philippe Van den Panhuysen

Bijen- en Bloesemdag groot succes

Het Regionaal Landschap Zuid-Hageland organiseerde zondag 5 mei de tweede 'Bijen- en Bloesemdag'. Met een opkomst van 1700 bezoekers overtrof de dag in Het Vinne in Zoutleeuw de verwachtingen. Jong en oud brachten de dag door met rondleidingen, kinderanimatie en wandelingen in het teken van biodiversiteit. Kenners toonden de geheimen van de honingbij en de wilde bij. Kinderen maakten van dichtbij kennis met het leven van de bij of maakten kaarsen met bijenwas. Bezoekers konden zich informeren over wat men kan doen om bijen een handje toe te steken in eigen tuin. Deze dag werd georganiseerd in samenwerking met Natuurpunt Zoutleeuw, de Stad Zoutleeuw en Het Vinne.

Kleuters knutselen bijenhôtels

In april maakte RLZH met kleuterschool 'de Vlindertuin' in Kersbeek-Miskom bijenhôtels en leerden de kleuters over solitaire bijen. De 1ste kleuterklas ging op zoek naar kriebeldiertjes in de schooltuin, leerde dat het gele poeder uit de paardenbloem stuifmeel is en dat bijtjes dit graag verzamelen. De kinderen van de 2de en 3de kleuterklas reageerden vol verbazing op het aantal taken dat Ziggy de zandbij en Mike de metselbij alleen opknappen. De kleuters gingen als bezige bijtjes aan de slag met de bouw van bijenhôtels. Samen met RLZH hingen ze er eentje op in de tuin van de school, dichtbij restaurant-café 'de Bloemenzee'. Zoals het een goed hotel betaamt.

“Er zijn dus bijtjes die heel hun leven in een hotel wonen?”

Eerste muurreservaat in Hoegaarden

Hoegaarden gaat aan de slag voor het allereerste muurreservaat uit de regio. De gemeente krijgt subsidies van de provincie Vlaams-Brabant om de oude muur rond de Sint-Gorgoniuskerk te restaureren. Zo behoudt men de gele helmblom, een bijzondere soort die enkel op oude muren groeit. De gemeente wil zo de aandacht vestigen op waardevolle stukjes groen in de stad. Naast een praktische handleiding over hoe je muurvegetatie kan onderhouden en beschermen, denkt de gemeente ook aan een subsidie-reglement voor het in stand houden van deze unieke bloem.

KOESTERRUBRIEK

• Op 4 juli organiseerde RLZH samen met Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren en de VLM een symposium rond **akkernatuur** in Gingelom. Een 80-tal gemeentelijke ambtenaren, landbouwers, jagers, bedrijfsplanners en natuurliefhebbers uit Vlaanderen en Wallonië trok de laarzen aan voor terreinbezoeken over de taalgrens heen. In de namiddag kon iedereen doorbomen over akkernatuur om vervolgens af te sluiten met een (h)eerlijke receptie.

• In **Hoegaarden** trokken deelnemers op 1 juni door de barre koude, op zoek naar zwaluwen. Na twee interessante infoavonden in **Glabbeek** en Hoegaarden van Koen Leyssen, gidste Philippe Smets van de Vogelwerkgroep Oost-Brabant die ochtend een zwaluwfietstocht waarbij zowel boeren- als huiszwaluwen in nesten gespot werden. We bezochten de burgemeester van Hoegaarden en eindigden in de geheimzinnige groeve van Rommersom, waar restanten van nesten van de oeverzwaluw te zien zijn.

• Op 21 en 25 mei ging het eerste deel van de cursus eikelmuis van start. Een groep van 30 geïnteresseerden werd ingewijd in de geheimen van de eikelmuis. Na een infoavond over het leven en de gewoonten van deze fruitrat, trok de groep op zaterdag 25 mei voor een fietstocht door haar biotoop in Bekkevoort. Op vrijdagavond 13 september gaat het laatste deel van de cursus door met een zoektocht naar het dier in **Landen**.

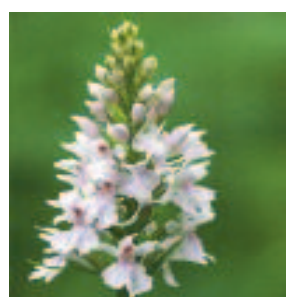
Heb je vragen over de campagne of zit je met een leuk idee? Vind alle informatie op www.koesterburen.be

Orchideeënweelde in natuurgebied Rosdel

Twaalf jaar geleden zette Natuurpunt in het kader van de ruilverkaveling Hoegaarden een reeks voormalige akkers om tot natuurgebied. De voormalige landbouwgronden op kalkrijke grond werden gedurende die tijd beheerd met het oog op natuurherstel. Dat volgehouden beheer werpt nu zijn vruchten af. Maar liefst negen verschillende soorten orchideeën verschenen in dit gebied, quasi uniek in Vlaanderen. In 2006 verschenen de eerste Bijenorchissen en het zeldzame Bleek bosvogeltje. Na Grote keverorchis en Brede wespenorchis, dook in 2009 ook het zeldzame Hondskruid op in het gebied. 2013 was een hoogtepunt voor de orchideeënweelde in het Rosdel. Het Hondskruid breidde uit, de Bokkenorchis kwam eindelijk tot bloei en twee nieuwe soorten kwamen er bij, de Bergnachtorchis en het Soldaatje. Ook de Bosorchis kwam tot bloei.

> Soldaatje in het Rosdel © Jules Robijns

> Hondskruid © Ronald Van Wijk – Buiten-Beeld
> Bosorchis © Wouter Pattyn – Buiten-Beeld

EEN STEENGOEDE DAG VOOR DE HELE FAMILIE

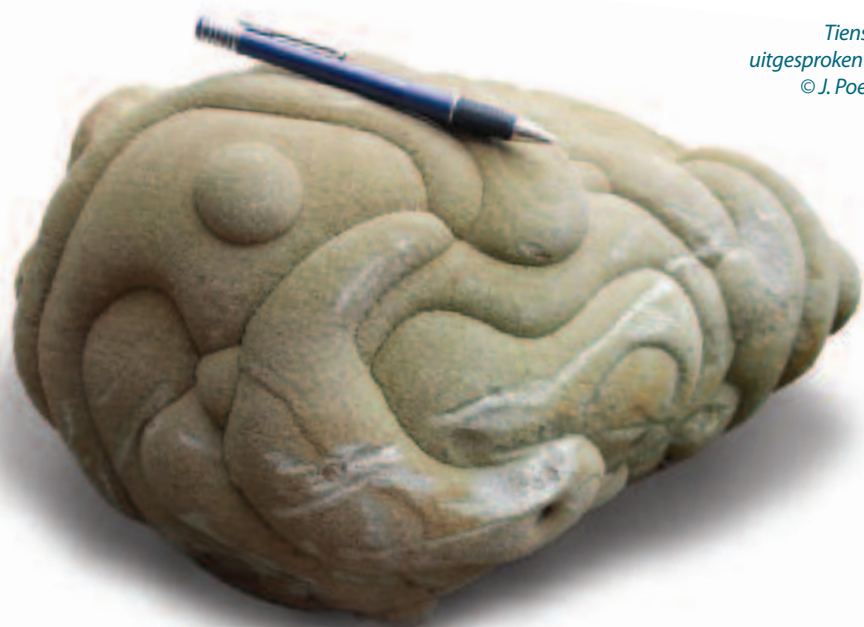
Laat je meevoeren in de wereld van natuurstenen. Ga op onderzoek of leer stenen bewerken. Trek samen met Hikke Takke Toe op een keigoede vertelwandeling. Bekijk met een streekbier in de hand de tentoonstelling. Ontdek te voet of met de huifkar de diverse natuurstenen in en rondom de kasteelhoeve.

Uitgebreide informatie vind je op www.rlzh.be of bel ons op 016 81 52 77.

Open Monumentendag 8 september Kasteelhoeve Wange

Vrije toegang van 10 tot 18u. Kasteelhoeve Wange, Eliksemstraat 26, 3400 Wange (Landen)

*Tiens kwartsiet met
uitgesproken gelobde vorm.
© J. Poesen, KULeuven*

Natuursteen in Groot-Landen

Lincensteen, Tiens kwartsiet, Gobertangesteent, al deze natuurstenen werden gebruikt in gebouwen van Zuid-Hageland en Haspengouw. In deze tentoonstelling brengen we ze tot leven en vertellen over hun ontstaanswijze, ontginning, bouwtechnische eigenschappen, ... We tonen de diverse gesteenten en de materialen om ze te bewerken. [Doorlopend](#)

‘Riejenstiejenen’ wandelingen

Als stenen konden spreken ... zouden we veel vernemen! Hikke Takke Toe luisterde ernaar en toont je wat de stenen hem vertelden. Ludieke volksverhalen over den duivel, flodderdammen, een non op een vlamme zeug en ander leuks komt aan bod. (‘Riejenstiejenen’ zijn grenspalen in Gobertangesteent). [14u en 15u](#). [Om 16u kinderwandeling](#)

Steengoede kinderactiviteiten

Er zijn workshops voor kinderen van 5 tot 10 j. en van 10 tot 14 j. In een doe-workshop maak je zelf stenen en bewerk je ze. In een onderzoekworkshop ontdek je hoe stenen zijn samengesteld en wat je er allemaal in vindt. [14u en 15u30](#)

Huifkartochten

Hoe voelt het om op het ritme van weleer te rijden op de omringende kasseiwegen van de kasteelhoeve, aangelegd met Tiens kwartsiet? [14u tot 17u](#)

Rondleidingen in kasteelhoeve: 11u en 15u • [Doorlopend hapjes en drankjes te verkrijgen](#). Organisatie in samenwerking met de stad Landen en de Geschied- en Heemkundige kring Landen.

“Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: Europa investeert in zijn platteland”

Fruitig Zoutleeuw op 6 oktober Een hoogstamboomgaard vol verrassingen

Wil je meer weten over de mooie hoogstamboomgaarden van het Vinne of hoe appelsap wordt gemaakt? Wandel je graag? Kom dan op zondag 6 oktober naar provinciedomein Het Vinne. Regionaal Landschap Zuid-Hageland (RLZH) draagt die dag een fruitig steentje bij aan de Landschapsdoedag van onze collega's van Haspengouw. Deze dag gaat door in het

kasteel van Duras (Sint-Truiden), grenzend aan Het Vinne. Er zal een pendelbus en wandelroute voorzien worden van Het Vinne naar Duras. In Het Vinne kan je deelnemen aan activiteiten van Natuurpunt Zoutleeuw of de fruitige activiteiten van RLZH rondom de hoogstamboomgaard. **Meer informatie over de Landschapsdoedag:** www.rlh.be **Meer informatie over Fruitig Zoutleeuw:** www.rlzh.be

Het Vinne, Ossenwegstraat 70, 3440 Zoutleeuw 13u30 tot 17u30

Proef je streek

HAZELNOTEN KRAKEN EN SMAKEN

Wie houdt er niet van chocolade met hazelnoot? De noten in deze repen komen vaak uit Turkije, maar ze groeien ook gewoon hier. De hazelaar (*Corylus avellana*) is namelijk inheems in heel Europa. Hij gedijt het best in niet te vochtige grond. Je vindt hem in bosjes, kreupelhout, struikgewas en onder grote loofbomen in het bos. De struiken worden soms tot zes meter hoog. De mannelijke katjes hangen in de zomer groen aan de boom, overwinteren bruin en bloeien heel vroeg in het voorjaar (januari – februari). Kort daarna komen de onopvallende vrouwelijke bloemetjes. Uit deze laatste groeien de lekkere hazelnoten. De noten zijn in augustus en september rijp. De zoete notensmaak ontwikkelt zich als de noten enkele maanden gedroogd hebben.

Eekhoorns zijn dol op hazelnoten en bewaren ze als wintervoorraad. Ook boomklevers en Vlaamse gaaien smullen van deze lekkernij. Boomklevers worden wel eens hazelnootkrakers genoemd. Zij zetten een hazelnoot klem tussen de schors van een boom om hem dan stuk te hakken. Muizen snoepen ook met plezier van deze voedzame noten.

De hazelaar is één van onze oudste gewassen. De voorhistorische mens voedde zich al met de licht verteerbare en voedzame hazelnoten. Hij verzamelde ze tijdens de zomer en roosterde ze om ze te bewaren voor de winter. De noten worden ook vandaag nog veel gebruikt. Je vindt ze in praliné, van chocolade of pralines, in chocopasta, snoep, ijs en puddingen. Hazelnotenolie leent zich prima als bak- en slaolie. Ze wordt daarnaast gebruikt in verven, parfums, brandolie, machineolie en voor het maken van zeep.

Hazelnootlikeur

- 250 g geroosterde hazelnoten
- 500 ml brandewijn of jenever
- 100 g suiker
- 75 ml water
- 10 gepelde hazelnoten

Maal de geroosterde noten grof of stamp ze grof (niet te fijn). Laat ze 6 weken in de brandewijn weken. Roer regelmatig, anders krijg je een dikke pasta op de bodem. Filter na 6 weken de vloeistof door een koffiefilter of een stukje stof. Maak een siroop door suiker en water samen even op te koken. Laat de siroop afkoelen en voeg voorzichtig toe aan de alcohol. Proef even of het niet te zoet wordt. Giet hierna over in een schone fles. Na 1 week stop je er de 10 gepelde hazelnoten bij. Proost! (Recept uit 'Eetbare natuur' van Hanneke Videler)

Herken deze plek en win...

Onze streek kan verrassend mooi uit de hoek komen. Ken jij deze plek? Waag je kans en win een streekpakket. Stuur vóór 30 oktober het antwoord en jouw adresgegevens naar RLZH vzw, Schoolpad 43, 3300 Hakendover of mail ons op info@rlzh.be.

COLOFON

Het Regionaal Landschap Zuid-Hageland vzw (RLZH vzw) is een samenwerkingsverband tussen het Vlaams Gewest, de Provincie Vlaams-Brabant, de negen aangesloten gemeenten en verenigingen actief rond natuur en landschap, recreatie en toerisme, landbouw en jacht, RLZH vzw vormt een regio van 38.461 ha in het zuidoosten van de provincie Vlaams-Brabant. De regio omvat negen gemeenten en telt ongeveer 95.000 inwoners. Het RLZH vzw wil in overleg met alle gebruikers van de open ruimte werken aan duurzame natuur- en landschapszorg. Zo maken we onze streek nog aantrekkelijker. We nodigen bewoners en bezoekers uit om op een zorgzame manier te genieten van onze typische landschappen en natuur.

De landschapskrant Zuid-Hageland wordt gratis verspreid op 45.000 exemplaren en is een uitgave van:

Regionaal Landschap Zuid-Hageland vzw
Schoolpad 43, 3300 Hakendover
Tel: 016-81 52 77, fax 016-81 96 13

Verantwoordelijke uitgever:
Marc Wijnants

Werken mee aan deze editie

Redactie: Raf Stassen
Katrien Schulz
Hanne Vandewaerde
Joachim Lambrechts
© RLZH
tenzij anders vermeld
Vormgeving: www.ramdesign.be
Druk: Drukkerij Van Ruys

Deze uitgave is mogelijk gemaakt met de steun van de Provincie Vlaams-Brabant en de Vlaamse Overheid.

> **Vragen, suggesties of opmerkingen:**
bel op 016-81 52 77
of contacteer ons op
info@rlzh.be

KORTE BERICHTEN

Nieuwe knotboombrochure

Knotbomen spreken tot de verbeelding. Hun mysterieuze en grillige vormen inspireren kunstenaars. Onze voorouders ontdekten dat door bomen te knotten ze telkens opnieuw hout konden oogsten van dezelfde boom. En dat hout kende talloze toepassingen in hun dagelijkse leven. Knotbomen zijn mooi in het landschap en van onschatbare natuurwaarde. Met deze brochure geven we je de essentie over knotbomen mee. Welke boomsoorten kan je knotten, hoe plant je ze aan, welk onderhoud hebben ze nodig?

Deze brochure is een samenwerking tussen de vijf Vlaams-Brabantse regionale landschappen en de provincie Vlaams-Brabant.

De folder is gratis verkrijgbaar bij RLZH (1,5 euro verzendkosten) of bij de 9 gemeenten in ons werkingsgebied. Je kan ze ook downloaden op www.rlzh.be.

Meer info:
joachim.lambrechts@rlzh.be
of 016 81 91 63

Bethaniakapel opgefrist

Regionaal Landschap Zuid-Hageland werkt samen met de Stad Zoutleeuw, Vereniging der Parochiale Werken van het Gewest Zoutleeuw (VPW) en De Vrienden van Zoutleeuw vzw aan de herinrichting van de omgeving van de Bethaniakapel. Deze 17de eeuwse kapel staat op het kruispunt van de Oude kassei en de Kruisveldstraat in Zoutleeuw. De omgang van de kapel werd heraangelegd, de poort werd hersteld en nieuwe hagen

en een zitbank frissen het geheel op. Weldra komt er ook een infobord dat de geschiedenis van deze kapel in de kijker zet.

Krijg de smaak te pakken van hoogstamfruit

Net als vorig jaar organiseert RLZH dit najaar **een avond over streekeigen hoogstamfruit**. Proef de verschillende appel- en peersoorten en leer bij over hun ontstaan en herkomst. Deze avond wordt begeleid door fruitkenner Jan Dermauw. Afspraak op 8 oktober om 20u - meer info op www.rlzh.be.
Inschrijven: info@rlzh.be of 016 81 52 77

Via het regionaal landschap kan je ook **zelf een hoogstamboomgaard aanplanten!** Samen bepalen we de rassen, het aantal bomen (minimum 10) en de inplanting op je terrein. Bovendien krijg je financiële steun voor het herstel van zo'n mooi staaltje natuurlijk erfgoed.

Meer info: joachim.lambrechts@rlzh.be
of 016 81 91 63

